

İSÜ Medya Lab

EKİM / 2026

İSÜ İSTİNYE ÜNİVERSİTESİ İSTANBUL

İSTİNYE ÜNİVERSİTESİ İSTANBUL

İstinye Üniversitesi Medya Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi

İSÜ Medya Lab

AYLIK BÜLTEN

EKİM / 2026

Yayın Kurulu

İstinye Üniversitesi Adına Sahibi
Muharrem Usta
Mütevelli Heyet Başkanı

Prof. Dr. Erkan İbiş
Rektör

Prof. Dr. Peyami Çelikcan
Rektör Yardımcısı

Prof. Dr. Nezih Erdoğan
İletişim Fakültesi Dekanı

Dr. Öğr. Üyesi Özgenur Reyhan Güler
Merkez Müdürü

Editör

Dr. Öğr. Üyesi Tugay Sarıkaya

İçerik Editörleri

Senanur Akat
Amine Yağmur Göz

Yazı İşleri

Ayşe Naz Kavalcı
Ayça Karapınar
Hilal Akbulut

Yayına Hazırlayanlar

Arş. Gör. Elif Yılmaz
Arş. Gör. Duygu Yaprakçı
Arş. Gör Beril Toper
Arş. Gör. Nevzat Alp Büyükyüksel

Dr. Öğr. Üyesi
Özgenur Reyhan Güler
İSUMED Müdürü

Dr. Öğr. Üyesi
Tugay Sarıkaya
Müdür Yardımcısı

Önsöz

İletişimin ve medyanın hızla dönüştüğü günümüzde, doğru bilgiye ulaşmak, eleştirel düşünmek ve değişen teknolojileri anlamlandırmak her zamankinden daha büyük önem taşıyor.
İstinye Üniversitesi Medya Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi (İSÜMED) olarak akademik bilgiyle yaratıcı üretimi buluşturmayı, öğrencilerimizin medya alanındaki yetkinliklerini geliştirmeyi ve güncel iletişim tartışmalarına katkı sunmayı önemsiyoruz.
Öğrencilerimizin fikirleri, akademisyenlerimizin birikimi ve ortak çalışmalarımızla merkezimizi yaşayan, gelişen ve üreten bir platform hâline getirmeyi hedefliyoruz.
Yapay zekâdan dijital kültüre, medya okuryazarlığından iletişim etiğine uzanan geniş bir alanda yaşanan gelişmeler, bizlere yeni sorumluluklar ve fırsatlar sunuyor. Bu dönüşümün yalnızca takipçisi değil, bilgi ve düşünce üreterek aktif bir parçası olmayı önemsiyoruz. Gençlerin bakış açısını ve üretim gücünü merkeze alan çalışmalarımızla üniversite ve medya dünyası arasındaki etkileşimi güçlendirmeyi amaçlıyoruz.
İSÜMED Ekim Ayı Bülteni'ni sizlerle paylaşmaktan mutluluk duyuyor, keyifli okumalar diliyorum.

Editörden

Her yeni ay, beraberinde yeni gündemler, farklı bakış açıları ve anlatılmayı bekleyen hikâyeler getiriyor. İSÜMED Ekim Ayı Bülteni'nde de üniversitemizin akademik ve sosyal yaşamından medya dünyasındaki gelişmelere uzanan zengin bir içerikle yeniden karşınızdayız.
Ekim ayı, yeni akademik dönemin hareketliliğini ve üniversite yaşamının yeniden canlanan ritmini beraberinde getirdi. Her içeriğin ardında merakın, emeğin ve birlikte üretmenin değerli bir karşılığı bulunuyor.
İSÜMED Bülten'in en önemli özelliklerinden biri de gençlerin sesine ve düşüncelerine alan açması. Çünkü her öğrencinin anlatacak bir hikâyesi, paylaşacak bir fikri ve dünyaya sunabileceği farklı bir bakış açısı olduğuna inanıyoruz. Bu yayın aracılığıyla hem üniversitemizin hafızasına katkı sunmayı hem de öğrencilerimizin iletişim alanındaki deneyimlerini zenginleştirmeyi hedefliyoruz.
İSÜMED Ekim Ayı Bülteni'nin sizlere yeni fikirler, farklı perspektifler ve keyifli bir okuma deneyimi sunmasını diliyoruz.

Bilim Kafe, Türkiye İnovasyon Haftası'nda Geleceği Konuştu

Bilim ve Teknoloji İletişimi Koordinatörlüğü tarafından düzenlenen Bilim Kafe etkinliği, Türkiye İnovasyon Haftası kapsamında Haliç Kongre Merkezi'nde gerçekleştirildi. "Bugünü Mümkün Kılan, Yarını Tasarlayan Nedir?" başlıklı etkinlikte, Rektör Yardımcımız Prof. Dr. Peyami Çelikcan ve Biyomedikal Mühendisliği Bölüm Başkanımız Doç. Dr. Pınar Çakır Hatır, bugünü dönüştüren ve geleceğe yön veren dinamikleri ele aldı.

Bilim ve Teknoloji İletişimi Koordinatörlüğünden Bilim Kafe Buluşması

Bilim ve Teknoloji İletişimi Koordinatörlüğümüz tarafından yürütülen Bilim Kafe etkinliği, bilimsel bilgi ve güncel gelişmeleri toplumla buluşturma yaklaşımıyla Türkiye İnovasyon Haftası programında yer aldı. Haliç Kongre Merkezi'nde gerçekleştirilen etkinlikte, "Bugünü Mümkün Kılan, Yarını Tasarlayan Nedir?" sorusu etrafında bugünü şekillendiren gelişmeler ve yarının dünyasına yön veren dinamikler konuşuldu.

Bugünü Dönüştüren, Yarını Tasarlayan Dinamikler Ele Alındı

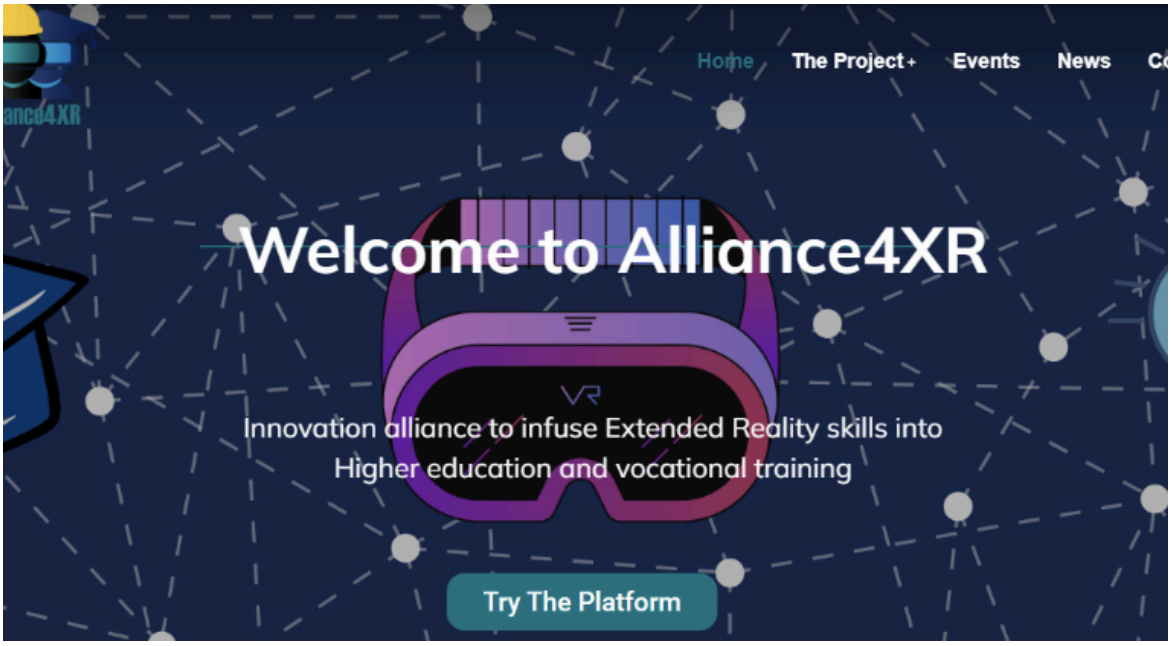
Etkinliğe Rektör Yardımcımız Prof. Dr. Peyami Çelikcan ve Biyomedikal Mühendisliği Bölüm Başkanımız Doç. Dr. Pınar Çakır Hatır konuşmacı olarak katıldı. Buluşmada, günümüzü dönüştüren ve geleceğin şekillenmesinde rol oynayan dinamikler ele alındı.

Bilim ve Teknoloji İletişimi Koordinatörlüğü, Bilim Kafe aracılığıyla bilimsel konuların farklı kesimlerle buluşmasına yönelik çalışmalarını sürdürürken, Türkiye İnovasyon Haftası kapsamındaki bu etkinlikle bilim, teknoloji ve gelecek üzerine bir paylaşım ortamı oluşturdu.

Haberin devamı için https://med.istinye.edu.tr/

İstinye Üniversitesi, Erasmus+ Projesi Alliance4XR'ın Elçi Üye Kurumu Oldu

İstinye Üniversitesi, Avrupa Birliği Erasmus+ programı kapsamında eş finanse edilen Alliance4XR projesiyle "Elçi Üye Kurum" (Ambassador Member Entity) mutabakat zaptı imzaladı. Mutabakat, Alliance4XR adına proje yöneticisi Konstantinos Smagas (Geoimaging Ltd) tarafından 25 Eylül 2026'da, İstinye Üniversitesi adına Rektör Prof. Dr. Erkan İbiş tarafından 16 Ekim 2026'da imzalandı ve iki yıl süreyle yürürlükte kalacak. Üniversitenin temsilcisi İletişim Fakültesi Görsel İletişim Tasarımı Bölümü öğretim üyesi Prof. Dr. Hatice Öz Pektaş, ek temsilcisi ise Dr. Öğr. Üyesi Şenol Pişkin oldu.

Erasmus+ "İnovasyon İttifakları"çağrısı kapsamında desteklenen Alliance4XR, genişletilmiş gerçekliğin (XR) yükseköğretim ile mesleki eğitim ve öğretime uygulamalı yöntemler, öğrenme kaynakları ve dijital araçlarla entegre edilmesini amaçlıyor. Sekiz ülkeden on üç ortağı bir araya getiren proje, özellikle yapı mühendisliği, inşaat, enerji şebekeleri, denizcilik meslekleri ve uzaktan iş birliği gibi alanlara odaklanıyor.

Elçi üye olarak İstinye Üniversitesi, Alliance4XR platformunu ve sonuçlarını tanıtacak, projeyi eğitim, araştırma ve sektör topluluklarıyla buluşturacak. Üyelik; platforma ve öğrenme kaynaklarına ücretsiz erişim, XR'ın müfredatlara entegrasyonu için destek ve atölye, gösterim ve etkinliklere katılım olanakları sunuyor. Prof. Dr. Hatice Öz Pektaş, böylece XR alanındaki çalışmalarını Avrupa ölçeğindeki bir eğitim girişimine taşıyor.

Alliance4XR

Arşivlerdeki Dostluk Londra'da Gün Yüzüne Çıktı

Dr. Özgenur Reyhan Güler'in küratörlüğünü yaptığı "Dostluğa Açılan Sayfalar" sergisi, Türk–İngiliz ilişkilerini tarihî belgeler ve gazete kupürleriyle Londra'daki Arundel House'ta ziyaretçilerle buluştu. Türkiye ile İngiltere arasındaki köklü ilişkiler, tarihî belgeler ve gazete kupürleri aracılığıyla Londra'da yeni bir kültürel buluşmaya taşındı. "Dostluğa Açılan Sayfalar – Belgelerden Hayata Türk–İngiliz İlişkileri" sergisi, 1 Ekim 2026'da Arundel House'ta ziyaretçilerle buluştu. Osmanlı Devleti'nin 1851 Londra Büyük Sergisi'ne katılımının 175. yılında İngiltere'de gerçekleştirilen sergi, iki ülkenin ortak geçmişini diplomasi, kültür ve basının tanıklığı üzerinden ele aldı.

Küresel Gazeteciler Konseyi'nin her yıl uluslararası ölçekte düzenlediği Küresel Ödüller Töreni kapsamında açılan sergide, Prof. Dr. Osman Kubilay Gül'ün arşiv koleksiyonundan seçilen Türk ve İngiliz arşiv belgeleri ile tarihî gazete kupürleri bir araya getirildi. Diplomatik temaslardan resmî ziyaretlere, tarihî anlaşmalardan bunların kamuoyundaki yansımalarına uzanan seçki; kültür-sanat, toplumsal yaşam ve basın alanındaki ilişkileri de kapsayarak iki ülke arasındaki bağları basının ve ortak hafızanın tanıklığıyla ortaya koydu. Londra Arundel House'taki açılışın ardından sergi, önce Londra'daki Yunus Emre Enstitüsü'nde, ardından Manchester'da ziyaretçilerle buluşmaya devam edecek. İki ülkenin ortak geçmişinden hareketle geleceğe uzanan dostluk bağlarına yeni bir sayfa açan sergi, İngiltere'nin farklı şehirlerinde daha geniş kitlelere ulaşmayı hedefliyor.

Prof. Dr. Hatice Öz Pektaş, Prof. Dr. Hasip Pektaş ve Öğr. Gör.Muhammet Karakuş, APART Sempozyumunda "Duyguyu Tasarlamak" Sunumunu Gerçekleştirdi

İstinye Üniversitesi İletişim Fakültesi Görsel İletişim Tasarımı Bölümü öğretim üyeleri Prof. Dr. Hatice Öz Pektaş ve Prof. Dr. Hasip Pektaş ile Öğr. Gör. Muhammet Karakuş, APART Uluslararası Kısa Film, Video ve Fotoğraf Sempozyumunda "Duyguyu Tasarlamak: Nöroestetik Perspektiften Kısa Filmlerde Görsel Anlatı ve İzleyici Deneyimi" başlıklı bildirilerini sundu.

Sunum, kısa filmi izleyiciye tek tip bir duygu aktaran bir araç olarak değil, algısal, duygusal ve anlamsal işlemlemenin koşullarını düzenleyen bir "bilişsel çevre" olarak ele aldı. Renk ve ışık, kadraj ve kompozisyon, kamera hareketi, kurgu ritmi ve görsel motif olmak üzere beş görsel boyut tanımlanırken EEG, göz izleme ve deri iletkenliği gibi ölçüm yöntemlerinin olanakları ve sınırları tartışıldı. Vaka olarak Akademi Ödülü adayı kısa animasyon A Single Life (2014) incelendi; çalışma, ileride biyometrik ölçümlerle sınanabilecek önermelerle tamamlandı.

Haberin devamı için https://med.istinye.edu.tr/

Dr. Öğr. Üyesi Salih Apaydın'ın "Tasarımcı Failliğinin Dönüşümü" Bölümü Yayımlandı

3. BÖLÜM

ÜRETİMDEN KÜRATÖRLÜĞE, KÜRATÖRLÜKTEN ÜRETKEN YÖNLENDİRMEYE: YAPAY ZEKÂ ÇAĞINDA TASARIMCI FAİLLİĞİNİN DÖNÜŞÜMÜ

Salih Apaydın[1]

ÖZ

Grafik tasarımın teknolojik dönüşümü çoğu zaman yeni araçların sağladığı hız, erişim ve üretim kapasitesi üzerinden anlatılır. Bu bölüm ise daha temel bir soruya odaklanmaktadır: Araçlar değiştiğinde tasarımcının üretim içindeki karar alanı nasıl değişir? İnternetin görsel kaynaklara erişimi genişletmesiyle seçme, ilişkilendirme ve yeniden bağlamlandırma faaliyetleri belirginleşmiş; üretken yapay zekâ ise biçimsel sentezin önemli bir bölümünü otomatikleştirerek tasarımcıyı yeni bir karar rejimiyle karşı karşıya bırakmıştır. Bölüm, tasarımcıların internet öncesinde yalnızca üretici, internet çağında yalnızca küratör ve yapay zekâ çağında yeniden üretici olduğu yöndeki doğrusal anlatıyı problemleştirir. Üretim, küratörlük ve yönlendirme birbirini ortadan kaldıran tarihsel roller değil; farklı teknolojik koşullarda ağırlıkları değişen ve çoğu zaman aynı projede eşzamanlı olarak işleyen faaliyetlerdir. Bu çerçevede tasarımcı failliği, yalnızca görüntüyü kimin ürettiği sorusuyla değil; problemin kim tarafından kurulduğu, seçeneklerin hangi ölçütlerle üretildiği, neyin neden seçildiği, hangi çıktının reddedildiği ve sonucun hangi bağlamda doğrulandığı üzerinden ele alınmaktadır. Bölümün temel önerisi o an "üretken yönlendirme"; problem çerçeveleme, niyeti işlemleştirme, alternatifleri düzenleme, eleştirel seçme, dönüştürme ve bağlamsal doğrulama faaliyetlerini bir arada düşünür. Bu yaklaşım, komut yazmayı tasarım uzmanlığının tamamı olarak görmek yerine onu görsel muhakeme, alan bilgisi, müdahale kapasitesi ve meslek sorumluluğuyla birlikte konumlandırır. Sonuçta üretken yapay zekânın tasarımcıyı üretimden uzaklaştırmadığı; üretimin nerede başladığına, hangi aşamada devredildiğine ve tasarım kararlarının nasıl gerekçelendirildiğine ilişkin sınırları yeniden çizdiği savunulmaktadır.

1. GİRİŞ: TASARIMCININ KONUMU NEDEN YENİDEN TARTIŞILIYOR?

Grafik tasarım tarihindeki teknik dönüşümlerin her biri, mesleğin sınırlarını yeniden tarif etmiştir. El ile dizgiden masaüstü yayıncılığa, fiziksel ar-

1 Dr. Öğr. Üyesi, İstinye Üniversitesi, ORCID: 0000-0002-3376-7979, salih.apaydin@istinye.edu.tr

25

İstinye Üniversitesi İletişim Fakültesi öğretim üyesi Dr. Öğr. Üyesi Salih Apaydın'ın "Üretimden Küratörlüğe, Küratörlükten Üretken Yönlendirmeye: Yapay Zekâ Çağında Tasarımcı Failliğinin Dönüşümü" başlıklı bölümü, "Tasarım Odaklı Yapay Zekâ" kitabında yayımlandı.

Bölüm, tasarımcının önce üretici, sonra küratör, şimdi yeniden üretici olduğunu varsayan doğrusal anlatıyı sorguluyor; üretim, küratörlük ve yönlendirmenin aynı projede birlikte işleyebildiğini gösteriyor. Apaydın'ın önerdiği "üretken yönlendirme" kavramı; problem çerçeveleme, niyeti işlemleştirme, alternatifleri düzenleme, eleştirel seçme, dönüştürme ve bağlamsal doğrulama faaliyetlerini bir arada düşünüyor. Bölüm, komut yazmayı tasarım uzmanlığının tamamı olarak görmek yerine görsel muhakeme ve mesleki sorumlulukla birlikte konumlandırıyor.

Prof. Dr. Hasip Pektaş'ın Ekslibris ve Yapay Zekâ Üzerine Bölümü Yayımlandı

12. BÖLÜM

GELENEKSEL SANATTAN ALGORİTMİK ÜRETİME EKSLİBRİS: YAPAY ZEKÂ ÇAĞINDA KÜLTÜREL BELLEK VE GÖRSEL KİMLİK

Hasip Pektaş[1]

ÖZ

Ekslibris, bir kitabın sahibini belirten işare: olmanın ötesinde, kişi ile kitap arasındaki ilişkiyi görsel bir düzene dönüştüren özgün bir grafik tasarım alanıdır. Küçük boyutu, sipariş duyalı yapısı, yan ile imgeyi birleştirmesi, baskı tekniği ve edisyon bilgisi taşıması onu hem işlevsel hem de nesneye hem de kültürel bellek kaydına dönüştürür. Bilgisayar destekli tasarımla başlayan dijital dönüşüm, üretken yapay zekâ sistemlerinin görsel öneriler oluşturabilmesiyle yeni bir aşamaya ulaşmıştır. Bu bölümde geleneksel baskıdan bilgisayarda üretken tasarıma, oradan algoritmik görsel üretime uzanan değişim; görsel kimlik, kültürel bellek, yaratıcılık, yazarlık ve kaynak şeffaflığı eksenlerinde incelenmektedir. Temel soru, eserlerinde sanatsal niteliğin kullanılan araçtan çok, sanatçının kararları ile bıraktığı izlerle belirlendiğidir. Bununla birlikte üretilen yapay zekâ, geleneksel dijital araçlardan farklı olarak öğrenilmiş veri örüntülerinden olasılıksal görüntüler kurduğu için niyet, özgünlük, kültürel temsil ve eser geçmişi bakımından yeni sorunlar doğurur. Bu sorunları değerlendirmek üzere kimlik, görsel dil, kültürel bağlam, maddi edinyon, yazarlık ve arşivleme boyutlarını bir araya getiren "Ekslibriste Algoritmik Üretim İçin Yaratıcı Süreklilik Matrisi" önerilmektedir. Bölüm, üretken yapay zekânın sınırlı biçimi belirleyen özerk bir kaynak olarak değil, araştırma ve uzlak geliştirme aşamalarında sanatçının denetlediği sınırlı bir yardımcı olarak kullanılmasını savunmaktadır. Böyle bir yaklaşım, teknik yeniliği reddetmeden ekolibrisin kişiye özgü, çoğaltılabilir fakat izlenebilir ve kültürel bağlama yerleşmiş nitelğini korayabilir.

1. GİRİŞ

Bir kitabın iç kapağına yerleştirilen ekslibris ilk bakışta küçük bir sahiplik işareti olarak görülebilir. Oysa bu küçük yüzeyde kişinin adı, ilgi alanları, yaşadığı çevreye ilişkin simgeler, sanatçının üslubu, kullanılan baskı tekniği ve belirli bir dönemin görsel alışkanlıkları bir araya gelir. Ekslibris, kime ait olduğunu bildirdiği kitabın tarihine katılır; ödünç verilen kitabı sahibine ha-

[1] Prof. Dr., İstinye Üniversitesi, ORCID: 0003-0002-9381-3462, hasip.pektas@istinye.edu.tr

173

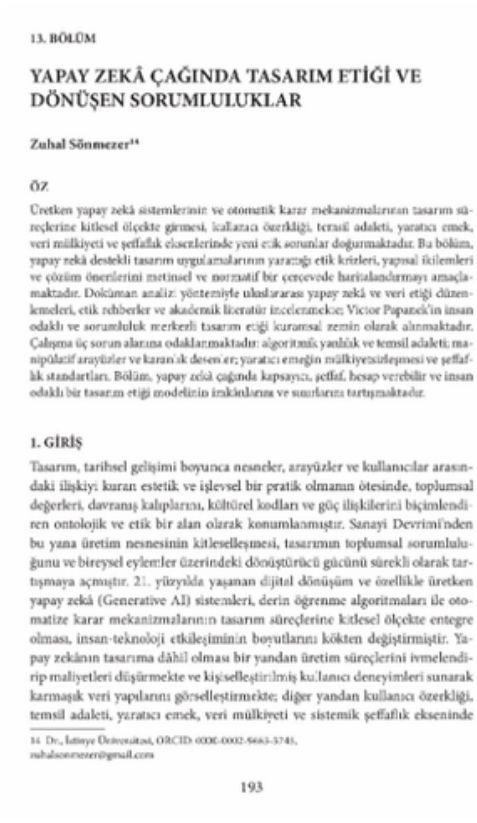

İstinye Üniversitesi İletişim Fakültesi Görsel İletişim Tasarımı Bölümü öğretim üyesi Prof. Dr. Hasip Pektaş'ın "Geleneksel Sanattan Algoritmik Üretime Ekslibris: Yapay Zekâ Çağında Kültürel Bellek ve Görsel Kimlik" başlıklı bölümü, "Tasarım Odaklı Yapay Zekâ" kitabında yayımlandı Prof. Dr. Hatice Öz Pektaş editörlüğünde On sekiz bölümden oluşan kitap, üretken yapay zekâyı yalnızca teknik bir araç olarak değil, tasarım düşüncesi, tasarım muhakemesi ve mesleki sorumluluk üzerinden ele alıyor. Bölümler grafik tasarım ve görsel iletişimden iç mimarlığa, kurumsal iletişim ve habercilikten sağlık ve havacılık eğitimine uzanan geniş bir alanı kapsıyor. Kitabın temel sorusu, Pektaş'ın ön sözündeki ifadesiyle şöyle: "Makinenin üretebildiği bir dünyada insana ait katkı nasıl tanımlanacak ve korunacaktır?".

Bölüm, ekslibrisin geleneksel baskıdan bilgisayar destekli tasarıma, oradan üretken yapay zekâya uzanan dönüşümünü görsel kimlik, kültürel bellek, yazarlık ve kaynak şeffaflığı eksenlerinde inceliyor. Pektaş, sanatsal niteliğin kullanılan araçtan çok sanatçının kararları ve bıraktığı izlerle belirlendiğini vurguluyor. Önerilen "Yaratıcı Süreklilik Matrisi", tasarımcı, eğitimci, jüri, koleksiyoncu ve arşivci için ortak bir değerlendirme çerçevesi sunuyor; bölüm, yapay zekânın sanatçının denetlediği sınırlı bir yardımcı olarak kullanılmasını savunuyor. Türkiye'de ekslibris sanatının öncü isimlerinden olan Pektaş, İstanbul Ekslibris Derneği ile İstanbul Ekslibris Müzesinin kurucu başkanıdır.

Haberin devamı için https://med.istinye.edu.tr/

Dr. Zuhal Sönmezer'in "Yapay Zekâ Çağında Tasarım Etiği" Bölümü Yayımlandı

13. BÖLÜM

YAPAY ZEKÂ ÇAĞINDA TASARIM ETİĞİ VE DÖNÜŞEN SORUMLULUKLAR

Zuhal Sönmezer[14]

ÖZ

Üretken yapay zekâ sistemlerinin ve otomatik karar mekanizmalarının tasarım süreçlerine kitlesel ölçekte girmesi, kullanıcı özerkliği, temsil adaleti, yaratıcı emek, veri mülkiyeti ve şeffaflık eksenlerinde yeni etik sorunlar doğurmaktadır. Bu bölüm, yapay zekâ destekli tasarım uygulamalarının yarattığı etik krizleri, yapısal ilkelemleri ve çözüm önerilerini metinsel ve normatif bir çerçevede haritalandırmayı amaçlamaktadır. Doküman analizi yöntemiyle uluslararası yapay zekâ ve veri etiği düzenlemeleri, etik rehberler ve akademik literatür incelenmekte; Victor Papanek'in insan odaklı ve sorumluluk merkezli tasarım etiği kuramsal zemin olarak alınmaktadır. Çalışma üç sorun alanına odaklanmaktadır: algoritmik yanlılık ve temsil adaleti; manipülatif arayüzler ve karanlık desenler; yaratıcı emeğin mülkiyetsizleşmesi ve şeffaflık standartları. Bölüm, yapay zekâ çağında kapsayıcı, şeffaf, hesap verebilir ve insan odaklı bir tasarım etiği modelinin imkânlarını ve sınırlarını tartışmaktadır.

1. GİRİŞ

Tasarım, tarihsel gelişimi boyunca nesneler, arayüzler ve kullanıcılar arasındaki ilişkiyi kuran estetik ve işlevsel bir pratik olmanın ötesinde, toplumsal değerleri, davranış kalıplarını, kültürel kodları ve güç ilişkilerini biçimlendiren ontolojik ve etik bir alan olarak konumlanmıştır. Sanayi Devrimi'nden bu yana üretim nesnesinin kitleselleşmesi, tasarımın toplumsal sorumluluğunu ve bireysel eylemler üzerindeki dönüştürücü gücünü sürekli olarak tartışmaya açmıştır. 21. yüzyılda yaşanan dijital dönüşüm ve özellikle üretken yapay zekâ (Generative AI) sistemleri, derin öğrenme algoritmaları ile otomatize karar mekanizmalarının tasarım süreçlerine kitlesel ölçekte entegre olması, insan-teknoloji etkileşiminin boyutlarını kökten değiştirmiştir. Yapay zekânın tasarıma dâhil olması bir yandan üretim süreçlerini ivmelendirip maliyetleri düşürmekte ve kişiselleştirilmiş kullanıcı deneyimleri sunarak karmaşık veri yapılarını görselleştirmekte; diğer yandan kullanıcı özerkliği, temsil adaleti, yaratıcı emek, veri mülkiyeti ve sistemik şeffaflık ekseninde

14. Dr., İstinye Üniversitesi, ORCID: 0000-0002-5663-5745, zuhalsonmezer@gmail.com

193

İstinye Üniversitesi İletişim Fakültesi Görsel İletişim Tasarımı Bölümü öğretim görevlisi Dr. Zuhal Sönmezer'in "Yapay Zekâ Çağında Tasarım Etiği ve Dönüşen Sorumluluklar" başlıklı bölümü, "Tasarım Odaklı Yapay Zekâ" kitabında yayımlandı.

Bölüm, yapay zekâ destekli tasarım uygulamalarının kullanıcı özerkliği, temsil adaleti, yaratıcı emek, veri mülkiyeti ve şeffaflık alanlarında yarattığı etik sorunları haritalandırıyor. Victor Papanek'in insan odaklı ve sorumluluk merkezli tasarım etiğini kuramsal zemin olarak alan çalışma, uluslararası yapay zekâ ve veri etiği düzenlemelerini doküman analiziyle inceliyor. Algoritmik yanlılık, manipülatif arayüzler ve karanlık desenler ile yaratıcı emeğin mülkiyetsizleşmesi olmak üzere üç sorun alanına odaklanan bölüm, kapsayıcı, şeffaf ve hesap verebilir bir tasarım etiği modelini tartışıyor.

Arş. Gör. Duygu Yücel'in "İletişim Üretiminde Algoritmik Yaratıcılık" Bölümü Yayımlandı

18. BÖLÜM

İLETİŞİM ÜRETİMİNDE ALGORİTMİK YARATICILIK: İNSAN MÜDAHALESİ, ÖZGÜNLÜK VE ESTETİK KARARLAR

Duygu Yücel[19]

ÖZ

Üretken yapay zekâ, iletişim alanında metin, görüntü, ses ve hareketli görüntü üretim süreçlerini dönüştürerek yaratıcı üreticinin farklı aşamalarında kullanılmaktadır. Bu sistemler fikir geliştirme, alternatif oluşturma, içerik düzenleme ve görsel uyarlama gibi süreçleri hızlandırırken özgünlük, estetik çeşitlilik ve yaratıcı kararların nasıl şekillendiğine ilişkin tartışmaları da beraberinde getirmektedir. Algoritmik sistemlerin sunduğu üretim olanakları, insanın yaratıcı süreçteki rolünü ortadan kaldırmaktan çok müdahale biçimlerini ve karar verme alanlarını yeniden şekillendirmektedir. Bu bölüm, algoritmik yaratıcılığı iletişim üretimi bağlamında ele alarak insan müdahalesinin, özgünlüğün ve estetik kararların yaratıcı süreçteki yerini incelemektedir. İnsan-yapay zekâ iş birliği, otomasyon, yaratıcı emek ve algoritmik yönlendirme üzerine alan yazındaki yaklaşımlar; görsel ve sözel içerik üretiminin bağlamsal ve estetik özellikleriyle birlikte değerlendirilmektedir. Bölümde geliştirilen Görev, Yetki ve Sorumluluk Matrisi aracılığıyla iletişim üretimindeki görevler; dönüştürücü-rutin, seçenek üretici, estetik ve yaratıcı karar verme, çözümleyici, ilişkisel, editoryal, hak ve mahremiyet duyarlı ve yüksek kamusal etkili görevler olarak sınıflandırılmaktadır. Matris, yapay zekânın üretim sürecindeki uygun rol artırımını ve insanda kalması gereken yaratıcı karar ve sorumluluk alanlarını ortaya koymaktadır. Bölümün temel yaklaşımı, insan müdahalesinin yalnızca algoritmik çıktıların son aşamada onaylanmasıyla sınırlı olmadığıdır. Yaratıcı problemlerin tanımlanması, alternatiflerin karşılaştırılması, estetik tercihlerin gerekçelendirilmesi ve nihai içeriğin değerlendirilmesi, insanın yaratıcı kontrolünün temel unsurlarıdır.

1. GİRİŞ

Üretken yapay zekâ teknolojilerinin gelişimi, iletişim alanındaki yaratıcı üretim süreçlerini önemli ölçüde dönüştürmektedir. Metin, görüntü, ses ve hareketli görüntü üretebilen yapay zekâ sistemleri, içerik üretiminde yeni olanaklar sunarken yaratıcılığın niteliği, insan müdahalesinin sınırları ve estetik kararların nasıl şekillendiği konusunda yeni tartışmaları beraberinde

19 Arş. Gör., İstinye Üniversitesi, ORCID: 0009-0007-0583-4103
duygu.yucel@istinye.edu.tr

303

İstinye Üniversitesi İletişim Fakültesi Görsel İletişim Tasarımı Bölümü araştırma görevlisi Duygu Yücel'in "İletişim Üretiminde Algoritmik Yaratıcılık: İnsan Müdahalesi, Özgünlük ve Estetik Kararlar" başlıklı bölümü, "Tasarım Odaklı Yapay Zekâ" kitabında yayımlandı.

Bölüm, üretken yapay zekânın iletişim üretiminde insanın rolünü ortadan kaldırmadığını, müdahale biçimlerini ve karar alanlarını yeniden şekillendirdiğini savunuyor. Yücel'in geliştirdiği "Görev, Yetki ve Sorumluluk Matrisi", iletişim işlerini sekiz görev türüne ayırarak yapay zekânın üstlenebileceği rolleri ve insanda kalması gereken yaratıcı karar ve sorumluluk alanlarını gösteriyor. Bölüm ayrıca otomasyon yanlılığı ve estetik benzeşme risklerine dikkat çekiyor; görsel iletişim tasarımı eğitiminde süreç dosyalarının değerlendirilmesini öneriyor.

Prof. Dr. Hasip Pektaş Editörlüğündeki "Graphic Design Education in the Post-Digital Age" Kitabı İçin Bölüm Önerileri Bekleniyor

Graphic Design Education in the Post-Digital Age

Hasip Pektaş , İstinye University, Turkey

Proposal Submission Deadline: December 10, 2026

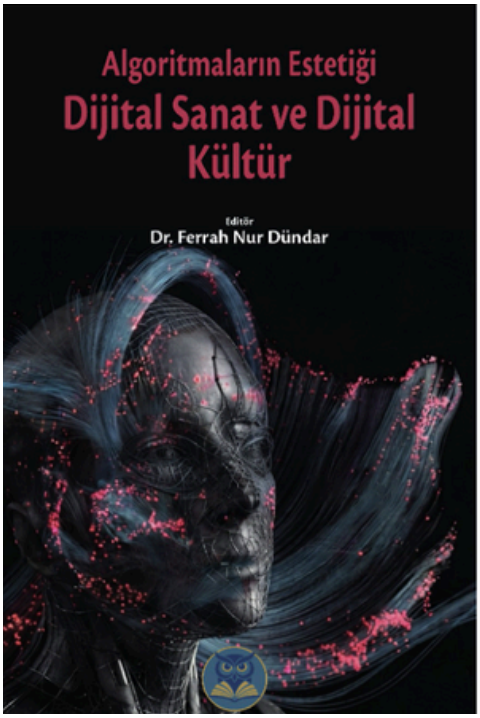
Graphic design students now use layout software, social media tools, motion graphics, interface design, and generative AI in the same programs where they learn drawing, typography, and composition. De...

Education; Media and Communications; Social Sciences and Humanities

Prof. Dr. Hasip Pektaş'ın editörlüğünü üstlendiği "Graphic Design Education in the Post-Digital Age"(Post-Dijital Çağda Grafik Tasarım Eğitimi) kitabı için bölüm önerisi çağrısı yayımlandı. Kitap, dijital araçların, üretken yapay zekânın ve geleneksel zanaat becerilerinin bir arada var olduğu dönemde grafik tasarım eğitiminin geleceğini, müfredat dönüşümlerini ve değerlendirme yöntemlerini tartışmayı amaçlıyor.

Önerilen başlıklar arasında müfredat geliştirme, tasarım eğitiminde yapay zekâ ile özgünlük, telif ve yazarlık, tipografi ve baskı resim gibi geleneksel becerilerin uyarlanması, görsel okuryazarlık, etik ve insan odaklı yaklaşım ile sektör iş birlikleri ve disiplinler arası stüdyolar yer alıyor. Bölümler çift kör hakem sürecinden geçecek; gönderim ya da yayın için ücret talep edilmiyor.

Prof. Dr. Hatice Öz Pektaş'ın "Görünürlük Emeği ve İçerik Üreticisi Ekonomisi" Bölümü Yayımlandı

GÖRÜNÜRLÜK EMEĞİ VE İÇERİK ÜRETİCİSİ EKONOMİSİ: DİJİTAL PLATFORMLARDA ÜRETİM, DEĞER VE GÜVENCESİZLİK

Hatice Öz Pektaş[1]

1. GİRİŞ

Sosyal medya platformları, kültürel üretime katılmanın teknik eşiğini önemli ölçüde düşürmüştür. Bir kullanıcının video, fotoğraf, podcast, canlı yayın ya da öğretici içerik üretmesi için geleneksel bir medya kuruluşunun onayına ihtiyaç duymaması, dijital kültürün en görünür dönüşümlerinden biridir. Bununla birlikte üretim araçlarına erişimin kolaylaşması, üretilen içeriğin eşit ölçüde görünür olacağı ya da ekonomik karşılık bulacağı anlamına gelmez. Platformlarda dağıtım, kullanıcıların denetleyemediği sıralama ve öneri sistemleri tarafından düzenlenmekte; görünürlüğün korunması ise düzenli üretim, izleyiciyle etkileşim ve platform normlarına uyum gerektirmektedir.

Bu koşullar altında içerik üretimi yalnızca yaratıcı bir faaliyet değildir. Paylaşım sıklığını planlamak, yorumları yanıtlamak, takipçi beklentilerini izlemek, platformdaki eğilimleri takip etmek, marka kimliğini korumak ve algoritmik değişikliklere uyum sağlamak da üretimin parçası hâline gelir. Bu faaliyetlerin önemli bölümü görünmezdir; doğrudan ücretlendirilmez ve başarı garantisi taşımaz. Buna karşılık platform açısından sürekli içerik akışı, kullanıcıların ekranda geçirdiği süreyi ve reklamla karşılaşma olasılığını artırır. Böylece kullanıcının kendisi için yapığı yaratıcı üretim ile platformun ekonomik değer üretme süreci iç içe geçer.

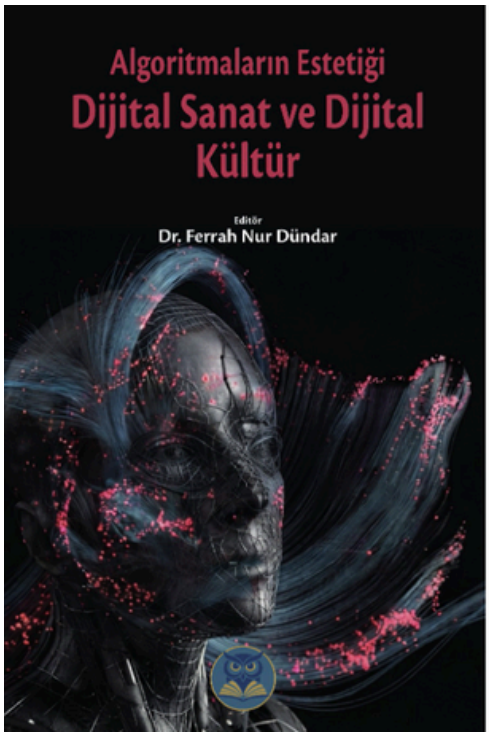
[1]Prof. Dr., İstinye Üniversitesi, İletişim Fakültesi, Görsel İletişim Tasarımı Bölümü, hatice.pektas@istinye.edu.tr, ORCID: 0000-0002-3920-9130

- 106 -

Prof. Dr. Hatice Öz Pektaş'ın "Görünürlük Emeği ve İçerik Üreticisi Ekonomisi: Dijital Platformlarda Üretim, Değer ve Güvencesizlik" başlıklı bölümü, "Algoritmaların Estetiği: Dijital Sanat ve Dijital Kültür" kitabında yayımlandı.

Bölüm, içerik üreticiliğinde katılım, görünürlük ve gelir arasındaki ilişkiyi inceliyor. Paylaşım sıklığını planlamaktan algoritma değişikliklerine uyum sağlamaya uzanan, çoğu zaman karşılıksız ve görünmez kalan emeği görünür kılan çalışma, üretici-tüketicilik kavramını güncel platform ekonomisi içinde yeniden değerlendiriyor ve görünürlük emeğini açıklayan analitik bir model öneriyor. Türkiye'deki kadın etkileyiciler, Twitch yayıncılığı ve yerel kitle fonlama pratiklerine ilişkin çalışmalar da tartışmaya dahil ediliyor.

Dr. Öğr. Üyesi Salih Apaydın'ın "Sosyal Medyada Görsel Kültür" Bölümü Yayımlandı

SOSYAL MEDYADA GÖRSEL KÜLTÜR: PLATFORMA ÖZGÜ DİL, FİLTRELENMİŞ BENLİK VE VİRAL DOLAŞIM

Salih Apaydın[1]

1. GİRİŞ

Telefon kamerasıyla üretilen bir görüntü, paylaşılmadan önce kırpılabilir, renklendirilebilir, yüz hatları değiştirilebilir, müzik ve metinle birleştirilebilir. Paylaşım sonrasında ise görüntünün dolaşımı yalnızca kullanıcının takipçilerine bağlı kalmaz; öneri sistemleri, etiketler, yeniden kullanım araçları ve etkileşim ölçümleri görüntünün hangi bağlamlarda görüleceğini belirler. Bu nedenle sosyal medya görseli, tek başına bir fotoğraf ya da video değil, teknik işlemler ve toplumsal anlamlar içinde hareket eden çok katmanlı bir kültürel nesnedir.

Sosyal medyanın görsel kültürü ukalılık, yüzeysellik veya narsisizm kavramlarıyla açıklanır. Bu açıklamalar belirli pratikleri görünür kılsa da platformlar arasındaki farklılıkları ve kullanıcıların yaratıcı katılımını yeterince açıklamaz. Instagram, TikTok ve benzeri ortamlar aynı görsel mantığın kopyaları değildir. Her platform; süre, kadraj, ses, düzenleme, tepki ve yeniden kullanım seçenekleriyle farklı bir üretim düzeni kurar. Kullanıcılar bu düzenin edilgen uygulayıcıları değildir; teknik sınırları benimser, dönüştürür ya da onlara karşı estetikler geliştirir.

Bu bölümün temel sorusu, sosyal medyada görsel anlamın kullanıcı tercihleri, platform tasarımı ve ekonomik çıkarlar arasındaki ilişkide nasıl üretildiğidir. İnceleme dört boyuta odaklanmaktadır: platforma özgü görsel dil, filtrelenmiş benlik, memetik ve viral dolaşım, görsel etkileşimin veri ekonomisine dönüşmesi. Bu boyutlar birbirinden bağımsız değildir.

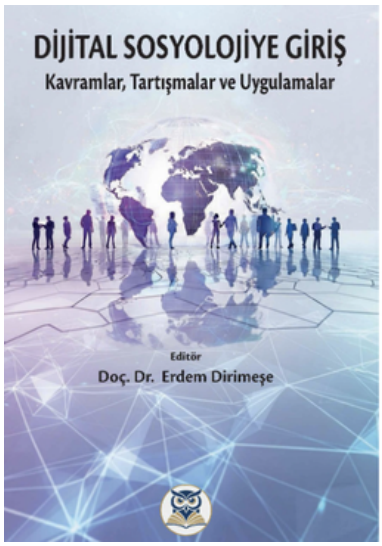
[1]Dr. Öğr. Üyesi, İstinye Üniversitesi, İletişim Fakültesi, salih.apaydin@istinye.edu.tr, ORCID: 0000-0002-3576-7979

- 120 -

Dr. Öğr. Üyesi Salih Apaydın'ın "Sosyal Medyada Görsel Kültür: Platforma Özgü Dil, Filtrelenmiş Benlik ve Viral Dolaşım" başlıklı bölümü, "Algoritmaların Estetiği: Dijital Sanat ve Dijital Kültür" kitabında yayımlandı.

Bölüm, sosyal medyada görsel anlamın kullanıcı tercihleri, platform tasarımı ve ekonomik çıkarlar arasındaki ilişkide nasıl üretildiğini soruyor. Instagram ve TikTok gibi platformların süre, kadraj, ses ve düzenleme seçenekleriyle farklı üretim düzenleri kurduğunu vurgulayan Apaydın, platforma özgü görsel dil, filtrelenmiş benlik, memetik ve viral dolaşım ile görsel etkileşimin veri ekonomisine dönüşmesi olmak üzere dört boyuta odaklanıyor.

Prof. Dr. Hatice Öz Pektaş'tan Literatüre Katkı

8. BÖLÜM

ALGORİTMİK ESTETİK: SANATIN ÜRETİM VE TÜKETİM BİÇİMLERİNİN DİJİTALLEŞMESİ

Hatice Öz Pektaş[1]

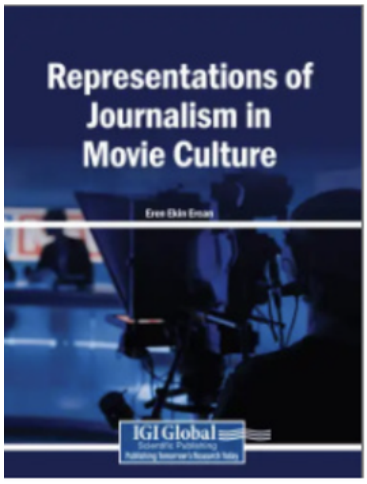
1. GİRİŞ

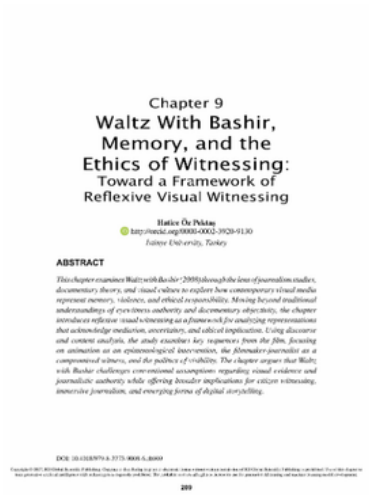
Sanat tarihi boyunca fotoğraf makinesinden sinema kamerasına, dijital baskıdan internete uzanan üretim araçlarındaki her kökü değişim, sanatın ne olduğu, kim tarafından üretildiği ve nasıl tüketildiği sorularını yeniden gündeme getirmiştir. Günümüzde bu dönüşümün en belirgin failleri, büyük veri kümeleri üzerinde eğitilmiş üretici yapay zekâ (generative AI) modelleriyle dijital platformların içerik akışını, keşfini ve görünürlüğünü belirleyen öneri algoritmalarıdır. Bu iki teknolojik gelişme sanatsal üretimi ve tüketimi eş zamanlı olarak dönüştürmekte, sanat sosyolojisinin klasik sorularının (yaratıcılık kimin elindedir? Değer nasıl belirlenir? Izleyici kitlesi nasıl oluşur?) yeni bir teknolojik-toplumsal çerçevede yeniden sorulmasını gerektirmektedir.

Bu bölümde kullanılan "algoritmik estetik" kavramı, sanatsal biçimlerin üretiminde ve alımlanmasında hesaplama süreçlerinin ve öneri sistemlerinin doğrudan rol oynadığı bir estetik rejimi tanımlamak için kullanılmaktadır (Manovich, 2018; Bara ve ark., 2025). Dijital sosyoloji perspektifinden bakıldığında, üretici modeller ve öneri algoritmaları birer araç olmanın ötesinde, toplumsal ilişkileri, değer atfetme biçimlerini ve kültürel hiyerarşileri yeniden üreten toplumsal-teknik aktörlerdir. Sanat sosyolojisi geleneksel olarak sanat eserinin değerini sanatçı, eleştirmen, galeri ve müze gibi insan aktörlerden oluşan bir kurumsal ağ içinde açıklar; bu bölüm söz konusu ağa artık üretici modellerin ve öneri algoritmalarının da bir aktör olarak dâhil olduğunu öne sürmektedir.

[1] Prof. Dr., İstinye Üniversitesi, hatice.pektas@iletisim.istinye.edu.tr, ORCID: 0000-0002-3920-9130

Prof. Dr. Hatice Öz Pektaş'ın "Algoritmik Estetik: Sanatın Üretim ve Tüketim Biçimlerinin Dijitalleşmesi" başlıklı bölümü, "Dijital Sosyolojiye Giriş: Kavramlar, Tartışmalar ve Uygulamalar" kitabında yayımlandı.

Chapter 9
Waltz With Bashir, Memory, and the Ethics of Witnessing: Toward a Framework of Reflexive Visual Witnessing

Hatice Öz Pektaş

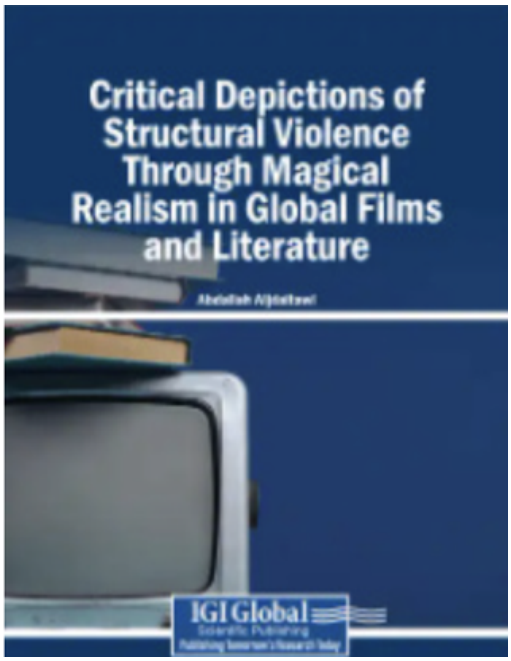
ABSTRACT

Prof. Dr. Hatice Öz Pektaş'ın "Waltz With Bashir, Memory, and the Ethics of Witnessing: Toward a Framework of Reflexive Visual Witnessing" başlıklı bölümü, IGI Global Scientific Publishing tarafından yayımlanan "Representations of Journalism in Movie Culture" kitabında yer aldı.

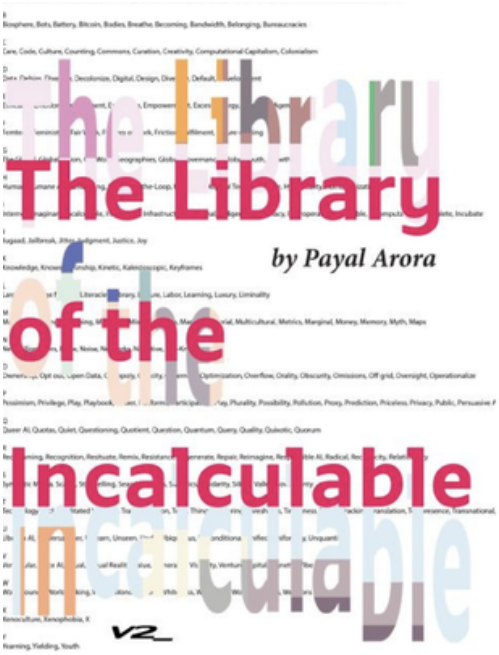

Prof. Dr. Hatice Öz Pektaş'ın "Algorithmic Cinema and Narrative Sovereignty: AI, Streaming Platforms, and Global Film Cultures" başlıklı bölümü, IGI Global Scientific Publishing tarafından yayımlanan "Impacts of New Technologies and Media Platforms on the Global Film Industry" kitabında yer aldı.

Prof. Dr. Hatice Öz Pektaş'tan Literatüre Katkı

Prof. Dr. Hatice Öz Pektaş'ın "Seeing the Unseen: Magical Realism and Violence in Global Cinema" başlıklı bölümü, IGI Global Scientific Publishing tarafından yayımlanan "Critical Depictions of Structural Violence Through Magical Realism in Global Films and Literature" kitabında yer aldı.

Prof. Dr. Hatice Öz Pektaş, Inclusive AI Lab direktörü Payal Arora'nın yeni kitabı "The Library of the Incalculable'a "Relationality: What Exists Between Us" (İlişkisellik: Aramızda Var Olan) başlıklı yazısıyla katkı sundu. Kitap, algoritmaların mantığına sığmayan, kârlı ya da ilgi çekici bulunmadığı için dışarıda bırakılan insanları, yaşamları ve şeyleri, "Çoğunluk Dünyası'nın seslerinden beslenerek görünür kılıyor.

İstinye Üniversitesi'nde "Kurum İçi ve Dışı Halkla İlişkiler Yönetimi" Etkinliği Gerçekleştirildi

İstinye Üniversitesi Halkla İlişkiler ve Reklamcılık Bölüm Başkanlığı tarafından düzenlenen "Kurum İçi ve Dışı Halkla İlişkiler Yönetimi" başlıklı etkinlik, 8 Ekim 2026 Perşembe günü, Vadi H Yerleşkesi V-4B11'de gerçekleştirildi. Etkinliğe, S Sport Plus Pazarlama İletişimi Yöneticisi Mehmet Çevikel konuk olarak katılarak Halkla İlişkiler ve Reklamcılık Bölümü öğrencileriyle bir araya geldi.

Kurum içi halkla ilişkiler, reklam ve tanıtım departmanları ile kurum dışına hizmet sunan halkla ilişkiler, reklam ve tanıtım ajanslarının yönetimsel anlayış ve yaklaşımlarının ele alındığı etkinlikte, iki farklı çalışma modelinin benzerlikleri ve farklılıkları üzerinde duruldu. Bu kapsamda, kurumsal iletişim faaliyetlerinin yönetimi, kurum içi departmanların işleyişi ve ajansların hizmet sunma süreçleri hakkında sektörel bilgi ve deneyimlerin öğrencilere aktarılması amaçlandı. Etkinlik, öğrencilerin akademik bilgilerini sektör deneyimleriyle ilişkilendirmelerine ve halkla ilişkiler, reklam ve tanıtım alanlarındaki farklı çalışma modellerini daha yakından tanımalarına olanak sağladı. Programın son bölümünde ise öğrencilerden gelen sorular yanıtlanarak ele alınan konular üzerine karşılıklı bilgi ve deneyim paylaşımında bulunuldu.

İstinye Üniversitesi Halkla İlişkiler ve Reklamcılık Bölüm Başkanlığı tarafından düzenlenen etkinlik, öğrencilerin mesleki gelişimlerini desteklemek ve sektörün işleyişine ilişkin farkındalıklarını artırmak amacıyla akademi ile sektör arasındaki etkileşime katkı sundu. Etkinliğin sonunda, Halkla İlişkiler ve Reklamcılık Bölümü Öğretim Üyesi Dr. Aziz Arslan tarafından, etkinliğe sunduğu katkılar ve öğrencilerle paylaştığı değerli bilgi ve deneyimler dolayısıyla Sayın Mehmet Çevikel'e teşekkür belgesi takdim edildi.

Haberin devamı için https://med.istinye.edu.tr/

Öğrenci Köşesi

Kusursuzluk Yeni Bir Kusur mu?

Köşe Yazarı: Melike Polat

Hiç kusursuz görünen bir şeye bakıp bir şeylerin eksik olduğunu hissettiniz mi? Her şey olması gerektiği yerdedir. Renkler uyumludur, oranlar doğrudur, en küçük ayrıntı bile düşünülmüştür. Yine de o görüntüde sizi rahatsız eden belki de tam olarak adlandıramadığınız bir şey vardır. Ben son zamanlarda özellikle yapay zekayla üretilen görsellere bakarken bunu düşünüyorum. Bir şey bu kadar kusursuzken nasıl aynı zamanda bu kadar sıradan görünebilir?

Aslında kusursuzluk uzun zamandır ulaşmaya çalıştığımız bir ideal. Daha güzel fotoğraflar çekmek, daha düzgün çizgiler oluşturmak, hatasız tasarımlar yapmak istiyoruz. Teknoloji de bu isteğimize her geçen gün daha fazla karşılık veriyor. Eskiden saatlerce uğraşmamız gereken bir görüntüyü artık birkaç komutla oluşturabiliyoruz. Bunu küçümsemek haksızlık olur. Fakat bir yandan da merak ediyorum: Kusursuza ulaşmak bu kadar kolaylaştığında onu özel kılan ne kalıyor?

Görsel İletişim Tasarımı öğrencisi olarak tasarım yaparken fark ettiğim şeylerden biri teknik açıdan doğru olanın her zaman en etkileyici sonuç olmadığı. Bazen bir kompozisyonda her şey kurallara uygundur ama ortaya çıkan çalışma beklediğiniz etkiyi yaratmaz. Bazen de başlangıçta hata gibi görünen bir ayrıntı tasarımın en dikkat çekici kısmına dönüşür. Özellikle tipografi çalışmalarında bunu daha belirgin görebiliyoruz. Bir harfin alışılmış biçiminin dışına çıkılması kelimelerin yerleşimiyle oynanması veya boşlukların beklenmedik şekilde kullanılması sıradan bir yazıyı görsel bir anlatıma dönüştürebiliyor. Elbette bu her hatanın yaratıcı olduğu anlamına gelmiyor. Ancak bir tasarımı değerlendirirken yalnızca ne kadar düzgün olduğuna bakmak onun anlatmak istediği şeyi gözden kaçırmamıza neden olabilir.

Bunu yalnızca tasarımda değil günlük yaşamda da görebiliyoruz. Sosyal medyada birbirine benzeyen yüzler, aynı tonlarda düzenlenmiş fotoğraflar, özenle hazırlanmış yaşam alanlarıyla karşılaşıyoruz. Tek tek bakıldığında oldukça güzel görünen bu görüntüler bir süre sonra aynı şeyin farklı versiyonları gibi hissettirebiliyor. Üstelik kusursuzluk yalnızca görsellerde aradığımız bir özellik olmaktan çıkıp kendimizden beklediğimiz bir şeye de dönüşebiliyor. Fotoğraflarımızın, yaşadığımız yerlerin, hatta sıradan bir günümüzün bile belirli bir estetiğe uyması gerekiyormuş gibi.

Haberin devamı için https://med.istinye.edu.tr/

Öğrenci Köşesi

Kusursuzluk Yeni Bir Kusur mu?

Köşe Yazarı: Melike Polat

Burada ilginç bulduğum bir çelişki var. Hepimiz farklı ve özgün olmak istiyoruz ama güzel bulduğumuz şeyleri giderek birbirine benzetiyoruz. Bir görüntünün daha güzel olması için yaptığımız düzenlemeler bazen onu diğerlerinden ayıran özellikleri de ortadan kaldırabiliyor. Belki de sorun kusursuzluğun kendisinde değil güzelliği giderek daha dar kalıplarla tanımlamamızda. Çünkü neyin güzel olduğuna dair düşüncelerimiz de sürekli gördüğümüz görüntülerden etkileniyor. Bir süre sonra alıştığımız estetik anlayışının dışındaki şeyleri eksik veya yanlış olarak değerlendirmeye başlayabiliyoruz.

Yapay zeka bu durumu daha görünür hâle getiriyor. Çünkü artık zihnimizde canlandırdığımız bir görüntüyü oluşturmak için her zaman aynı teknik becerilere sahip olmamız gerekmiyor. Bence bu oldukça etkileyici bir gelişme. İnsanların daha önce gerçekleştiremedikleri fikirleri görselleştirebilmesi yaratıcılık açısından yeni imkanlar sunuyor. Fakat bir görüntüyü oluşturabilmekle ona anlam kazandırmak aynı şey mi? Bir tasarımın arkasındaki düşünceyi, verilmek istenen mesajı ve yapılan tercihleri göz ardı ederek yalnızca ortaya çıkan sonuca odaklanırsak yaratıcılığı da sadece görsel bir başarıya indirgemiş olmaz mıyız?

Sonuçta bir çizimin değerli olması için bütün çizgilerinin düzgün olması gerekmiyor. Bazen bir sanatçının kendine özgü çizgileri, alışılmadık renk tercihleri veya bilinçli olarak bıraktığı düzensizlikler eseri unutulmaz kılabiliyor. Çünkü bizi etkileyen şey her zaman mükemmellik değil, bazen bir başkasının dünyaya bizimkinden farklı baktığını hissedebilmek. Üstelik kusurlar yalnızca bir eksiklik değil kimi zaman bir üretim sürecinin izleri de olabilir. Bir çalışmanın nasıl ortaya çıktığını, hangi kararların verildiğini ve nelerin değiştirildiğini düşündüğümüzde sonucun ötesinde bir hikaye de görmeye başlarız.

Bütün bunlar kusursuzluğun kötü olduğu anlamına gelmiyor. Özen göstermek, teknik becerilerimizi geliştirmek ve daha iyi işler üretmeye çalışmak elbette değerli. Ama belki de kusursuzluğu ulaşılması gereken tek nokta olarak görmeyi bırakmalıyız. Çünkü bir tasarımın değerini yalnızca hatasız olması değil, kendine özgü bir şey anlatabilmesi de belirliyor.

Peki, kusurlarımızı ortadan kaldırmaya çalışırken bizi farklı kılan şeyleri de ortadan kaldırıyor olabilir miyiz?

Haberin devamı için https://med.istinye.edu.tr/

Öğrenci Köşesi

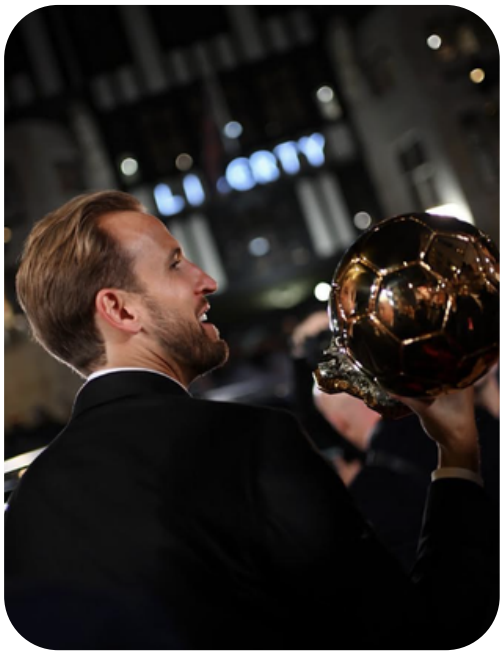
Altın Top'un Hikâyesi: Bu Kez Kazanan Harry Kane

Köşe Yazarı: İrem Avcı

Futbolda bazı ödüller vardır, kazananın ismi açıklandığında tartışmalar başlar. Bazılarında ise asıl konuşulması gereken, o ismin oraya nasıl geldiğidir. Ballon d'Or da tam olarak böyle bir ödül. Her yıl dünyanın en iyisini seçmeye çalışırken yalnızca istatistikleri değil, beklentileri, yıldızları, hikâyeleri ve futbolun değişen yüzünü de tartışmaya açıyor. Bu yılın kazananı Harry Kane oldu. Peki, bu ödül yalnızca atılan gollerin karşılığı mı, yoksa yıllardır beklenen bir takdirin nihayet sahibini bulması mı?

Harry Kane, 2025-2026 sezonunda Bayern Münih ve İngiltere formalarıyla toplam 73 gole imza attı. Bayern ile Bundesliga ve Almanya Kupası'nı kazanırken İngiltere'nin Dünya Kupası'nda üçüncü sıraya ulaşmasına da katkı sağladı. Üstelik 2001'de Michael Owen'dan sonra Ballon d'Or kazanan ilk İngiliz futbolcu oldu. Rakamlar oldukça güçlü. Ancak Kane'in hikâyesini yalnızca rakamlara sığdırmak, futbolun insana anlattığı en önemli şeyi gözden kaçırmak olur.

Çünkü Kane, kariyeri boyunca yalnızca golleriyle değil, kendisine yöneltilen beklentilerle de mücadele etti. Tottenham yıllarında dünyanın en iyi santrforlarından biri olarak anıldı. Attığı gollerle takımını sırtladı, rekorlar kırdı; fakat kariyerinin en önemli takım kupalarından bazılarını kazanamaması, isminin etrafında hep aynı soruyu dolaştırdı: Büyük futbolcu olmak çin mutlaka büyük kupalar kazanmak mı gerekir?

Haberin devamı için https://med.istinye.edu.tr/

Öğrenci Köşesi

Altın Top'un Hikâyesi: Bu Kez Kazanan Harry Kane

Köşe Yazarı: İrem Avcı

Bayern Münih'e transferi bu sorunun cevabını değiştirebilecek bir başlangıçtı. Almanya'da gol atmaya devam etti, oyununu geliştirdi ve takımının hücum gücünün merkezine yerleşti. Fakat bu kez de bireysel performans ile takım başarısı arasındaki ilişki konuşuldu. Futbol bazen bir oyuncudan her şeyi ister; gol atmasını, maç kazandırmasını, kupalar kaldırmasını ve bütün bunları yaparken tek başına bir takım gibi görünmesini bekler. Oysa hiçbir futbolcu, ne kadar büyük olursa olsun, sahaya tek başına çıkmaz.

Ballon d'Or, uzun zamandır yalnızca performansın değil, algının da tartışıldığı bir ödül. Kimi zaman büyük turnuvalardaki başarılar, kimi zaman unutulmaz bireysel anlar, kimi zaman da futbolun en popüler yüzleri değerlendirmelerin önüne geçebiliyor. Bu nedenle her kazananın ardından başka bir ismin hakkının yenildiğini düşünenler çıkıyor. Kylian Mbappé ve Lamine Yamal gibi isimlerin bulunduğu bir yarışta tartışmaların yaşanması da şaşırtıcı değil. Fakat Kane'in sezon boyunca ortaya koyduğu üretkenliği görmezden gelmek de mümkün değil.

Burada asıl mesele, diğer yıldızların değerini azaltmak değil; Kane'in başarısını kendi gerçekliği içinde değerlendirebilmek. Çünkü bir oyuncunun ödül kazanması, diğerlerinin başarısız olduğu anlamına gelmez. Futbolun güzelliği de biraz burada saklı. Aynı sahada birbirinden farklı hikâyeler yazılır ve bazen o hikâyelerden biri, yıllar sonra hak ettiği karşılığı bulur.

"Belki de Kane'in bu yılki zaferini anlamak için tam olarak burada durmak gerekiyor."

Kane'in zaferi bana göre yalnızca bir golcünün ödüllendirilmesi değil. Aynı zamanda sabrın, istikrarın ve vazgeçmeden devam etmenin de bir karşılığı. Kariyerinin önemli bir bölümünü kupasızlık tartışmalarıyla geçiren bir futbolcunun bugün dünyanın en prestijli bireysel ödülünü kaldırması, futbolun zaman zaman unuttuğumuz bir gerçeğini hatırlatıyor: Her hikâye aynı hızda ilerlemez. Bazı başarılar erken gelir, bazılarıysa insanın yıllarca taşıdığı soruların ardından.

Harry Kane artık Ballon d'Or kazananları arasında. Fakat bu ödül, onun hikâyesinin son cümlesi değil; belki de en çok hatırlanacak bölümlerinden biri. Ve geriye şu soru kalıyor: Bir futbolcuyu gerçekten büyük yapan şey, kazandığı ödüller mi, yoksa o ödülleri kazanana kadar gösterdiği mücadele mi? Belki de futbolun en güzel tarafı, bu sorunun cevabını herkesin kendi içinde vermesi. Çünkü bazen Altın Top'u kaldıran yalnızca bir futbolcu değildir; yıllarca bekleyen, eleştirilen ve sonunda kendi hikâyesini tamamlayan bir emek de o sahnede yerini alır.
Bu kez o hikâyenin adı Harry Kane.

Öğrenci Köşesi

Spor Sahasının Ötesinde Bir Ders: Öğretmenin Sözlerinden Önce Davranışların Konuştuğu Yer

Bir derste öğrenilen en önemli şey, bazen ölçmeye alışık olmadığımız şey olabilir mi?

Köşe Yazarı: Ali Bahrami Forood - Veri Bilimi Yüksek Lisans Öğrencisi

Eğitimde başarıyı çoğunlukla notlarla, sınavlarla ya da belirli becerilerle değerlendiriyoruz. Oysa öğrenme, öğrencinin bildiklerini anlatması veya bir beceriyi göstermesiyle sınırlı değil. Sorumluluk almak, kurallara uymak, iş birliği yapmak ve davranışlarını yönetmek de öğrenmenin parçası. Bazen bu kazanımlar, ölçmeye alışık olduğumuz sonuçların dışında, gündelik bir anın içinde görünür hâle geliyor.

Beden eğitimi dersi, bu açıdan önemli fırsatlar sunabilir. Öğrenciler burada yalnızca hareket etmeyi ya da sportif bir beceri kazanmayı değil; kurallara uymayı, karar vermeyi, başkalarıyla iş birliği yapmayı ve kendi davranışlarının sorumluluğunu üstlenmeyi de deneyimleyebilir. Elbette spor ortamı bu kazanımları kendiliğinden sağlamaz. Öğretmenin yaklaşımı ve öğrenme ortamının nasıl düzenlendiği belirleyicidir.

Bazen yaşanmış bir olay, bu düşünceyi uzun bir açıklamadan daha iyi anlatır.

Öğretmenlik yaptığım dönemde, bir grup öğrencinin önceki haftaki beden eğitimi dersinde sergilediği olumsuz toplu davranışların tekrarlanmaması için farklı bir yol izlenmesine karar verildi. Bir sonraki hafta öğrencilerin önce kendi sınıflarında kalıp düzen ve etik üzerine konuşmaları, ardından bahçeye ya da spor alanına geçmeleri planlandı.

Sınıfa doğru giderken alışılmadık bir sessizlik fark ettim. Normalde beden eğitimi dersine geçmek için erkenden seslenen ve heyecanlarını belli eden öğrenciler bu kez sessizdi. Bir an için programın değişmiş olabileceğini düşündüm.

Sınıfa girdiğimde bütün öğrencilerin hazır olduğunu, düzenli biçimde oturduklarını gördüm. Beni karşılamak için saygıyla ayağa kalktılar. Bu, onlar için alışılmış bir davranıştı; ancak o gün sergilenen düzen ve uyum özellikle dikkat çekiciydi. Bu tutumlarını takdir ettim ve hepsine teşekkür ettim.

Ardından uzun bir konuşma yapmak yerine, aynı düzeni koruyarak bahçeye geçip beden eğitimi dersine devam edebileceğimizi söyledim. Koridorlarda ve merdivenlerde diğer sınıfları rahatsız etmeden, sessiz ve düzenli hareket etmemiz gerektiğini hatırlattım.

Haberin devamı için https://med.istinye.edu.tr/

Öğrenci Köşesi

Spor Sahasının Ötesinde Bir Ders: Öğretmenin Sözlerinden Önce Davranışların Konuştuğu Yer

Köşe Yazarı: Ali Bahrami Forood - Veri Bilimi Yüksek Lisans Öğrencisi

Öğrenciler bu yaklaşımı memnuniyetle karşıladı, alkışladı ve birlikte bahçeye geçtik. O gün, düzen ve etik üzerine konuşmaya başlamadan önce, bu değerlerin bir bölümünü davranışlarıyla deneyimleme fırsatı bulmuşlardı. Elbette tek bir ders ya da öğretmenin bir yaklaşımı, öğrencilerin davranışlarının uzun vadede değiştiğini kanıtlamaz. Ancak önemli bir soruyu gündeme getirir: Bir dersin değerini yalnızca kolayca ölçebildiğimiz bilgi ve becerilerle değerlendirebilir miyiz?

Bilimsel araştırmalar da bu soruya eğiliyor. 2024 yılında yayımlanan bir sistematik derleme ve meta-analiz, beden eğitiminde bireysel ve sosyal sorumluluğu geliştirmeyi amaçlayan belirli bir öğretim modelinin bazı sosyal ve duygusal sonuçlar üzerinde olumlu etkiler bildirdiğini ortaya koydu. Bununla birlikte, çalışmaların sonuçları arasında önemli farklılıklar vardı [1]. Aynı yıl yayımlanan başka bir sistematik derleme ise ergenlerde fiziksel aktiviteyi ve sosyal-duygusal öğrenmeyi birlikte destekleyen programlara ilişkin bulguların karma, mevcut kanıtların ise sınırlı olduğunu gösterdi [2]. Dolayısıyla sonuçlar umut verici olsa da kesin yargılara varmak için daha fazla araştırmaya ihtiyaç var.

Bu bulguların ve yaşanmış deneyimlerin önemi, sporu sorumluluk ya da sosyal beceriler kazandıran otomatik bir çözüm olarak görmekten değil, onun eğitim potansiyelini fark ederek gelişmesi için uygun koşullar oluşturmaktan kaynaklanır. Düzen, iş birliği ve sorumluluk öğrenmenin bir parçasıysa, bu değerleri neden yalnızca notlarla ya da sınavlarla ölçebildiğimizde görünür kabul edelim?

Belki de spor sahasına oyun ve rekabetin sınırlarını aşarak bakmanın zamanı gelmiştir. Doğru bir eğitim yaklaşımıyla spor, yaşamı öğrenmek için bir alan olabilir. Bu potansiyeli görmezden gelmeyelim; onu geliştirelim ve yaşamımızı sürdürdüğümüz, çalıştığımız, öğrenim gördüğümüz ya da yolculuk ettiğimiz her yere taşıyalım. Çünkü spor, oyunun ötesine geçebilir: Oyunun ötesi, spor sahasında deneyimlediğimiz ve yaşamda uyguladığımız derslerdir.

Kaynakça

Aygun, Y., Boke, H., Yagin, F. H., Tufekci, S., Murathan, T., Gencay, E., Prieto-González, P., & Ardigò, L. P. (2024). Emotional and Social Outcomes of the Teaching Personal and Social Responsibility Model in Physical Education: A Systematic Review and Meta-Analysis. Children, 11(4), 459. https://doi.org/10.3390/children11040459
Jackson, D., Prochnow, T., & Ettekal, A. V. (2024). Programs Promoting Physical Activity and Social-Emotional Learning for Adolescents: A Systematic Literature Review. Journal of School Health, 94(10), 994–1004. https://doi.org/10.1111/josh.13486

Haberin devamı için https://med.istinye.edu.tr/

Öğrenci Köşesi

Yapay Zeka İşimizi Elimizden Alacak, Peki Sonuç Gerçekten İyi Olacak mı?

Köşe Yazarı: Muhammed Taha Türk

Bugüne kadar yapay zekayla ilgili çok şey okumuşumdur, onlarca da video izlemişimdir. Bugünün üretken yapay zekasını anlatan pek çok kişi, gelecekte yapay zeka araçlarının bizim yerimizi alacağını, robotların bizim yerimize çalışacağını söylüyor. Yine bir video izlerken aklıma şöyle bir soru takıldı, yapay zekanın bizim yerimize çalışmasının sonucu gerçekten iyi mi? Biz bir şeyleri atlıyor olabilir miyiz?

Şimdi sizden kendinize şu soruyu sormanızı istiyorum, insanlık dünden bugüne nasıl geldi? Cevap vermek için tarihin uçsuz bucaksız günlerine geri dönmenize hiç gerek yok, cevabı bulmak için kendi çocukluğunuza bile gidebilirsiniz. Hep ne yaptınız? Sorular sordunuz, bir şeyleri merak ettiniz, cevaplara ulaştınız. Bu cevaplara ulaşmak için çaba gösterdiniz. Eminim ki öğretmenleriniz size "kitap oku" demiştir, ya da müze gezmek, kültürel yerleri tanımak için tavsiyeler vermiştir.

İlkokul, lise, üniversite... görevler zorlaşsa da eğitim hayatınızda hep bazı hedefler belirlediniz, o hedeflere ulaşmak için çalıştınız, çabaladınız. Sonucunda ise bir şekilde iş hayatına giriş yaptınız. Dönüm noktaları ilerledikçe kafanızda bazı sorular belirdi, ben bu yaşamı istiyor muyum, yoksa bu yaşam, bana dayatılan bir zorunluluk mu?

Çocukluğumuzdan beri aslında bize şu öğretildi, "Okumalıyım, hayatta kalmak için çalışmam, para kazanmam lazım." Farkında olmasak da buna şartlandık. Bugün ise hayatımızda artık yapay zeka var ve kendisi bize, "insanlığı çalışmaktan ve zahmet çekmekten kurtaracak şey" olarak pazarlanıyor.

Lakin içimizden gelen "çalışmak zorundasın" dürtüsü, sonradan öğrendiğimiz bir şey değil, varoluşumuzun temeli. İnsanoğlu, ilk dönemlerinden beri, hiçbir sonuç kaygısı gütmeden çalıştı. Taş ve sopayla bir şeyleri kırmayı öğrendi, ateşi buldu, tarımla besin yetiştirebileceğini fark etti. Bizi buna iten şey para kazanma isteğimiz değil, evrimsel dürtülerimizdi. Diyebilirsiniz, evrimsel de olsa sonunda bir amaç yok mu? Evet, var ama burada önemli olan tek şey sonuç değil, işe başlama motivasyonu.

Haberin devamı için https://med.istinye.edu.tr/

Öğrenci Köşesi

Yapay Zeka İşimizi Elimizden Alacak, Peki Sonuç Gerçekten İyi Olacak mı?

Köşe Yazarı: Muhammed Taha Türk

Biz bugün şuna ikna olmaya çalışıyoruz, artık senin merak etmene gerek yok. Yapay zekalar senin yerine merak edecek, soruların cevaplarını bulacak. Çalışmana gerek yok, yapay zeka senin yerine fabrikada, çiftliklerde, her yerde çalışacak, ürünü üretip sana getirecek. Arabanı bile sen sürmeyeceksin. Peki o zaman insan ne yapacak?

Çalışmamak, bir şeylere ulaşmak için zahmet çekmemek kulağımıza çok güzel geliyor değil mi? Ama büyük olasılıkla sonuç beklediğimiz gibi olmayacak. Aksini söyleyen filozoflar var fakat her şeyi yapay zekaların yönettiği bir arenada insanlık, çok büyük olasılıkla varoluşsal bir krizin ortasında kalacak.

Evet, insan haz peşinde koşar. Bu tablo bize eğlenmek, hayatı özgürce yaşamak için sınırsız zaman verecek. Peki ya sonra? Gerçekten, hazzın doyum noktasına ulaşmamız imkansız mı? Yoksa çalışmaktan sıkıldığımız gibi, mutluluk peşinde koşmaktan da sıkılacak mıyız?

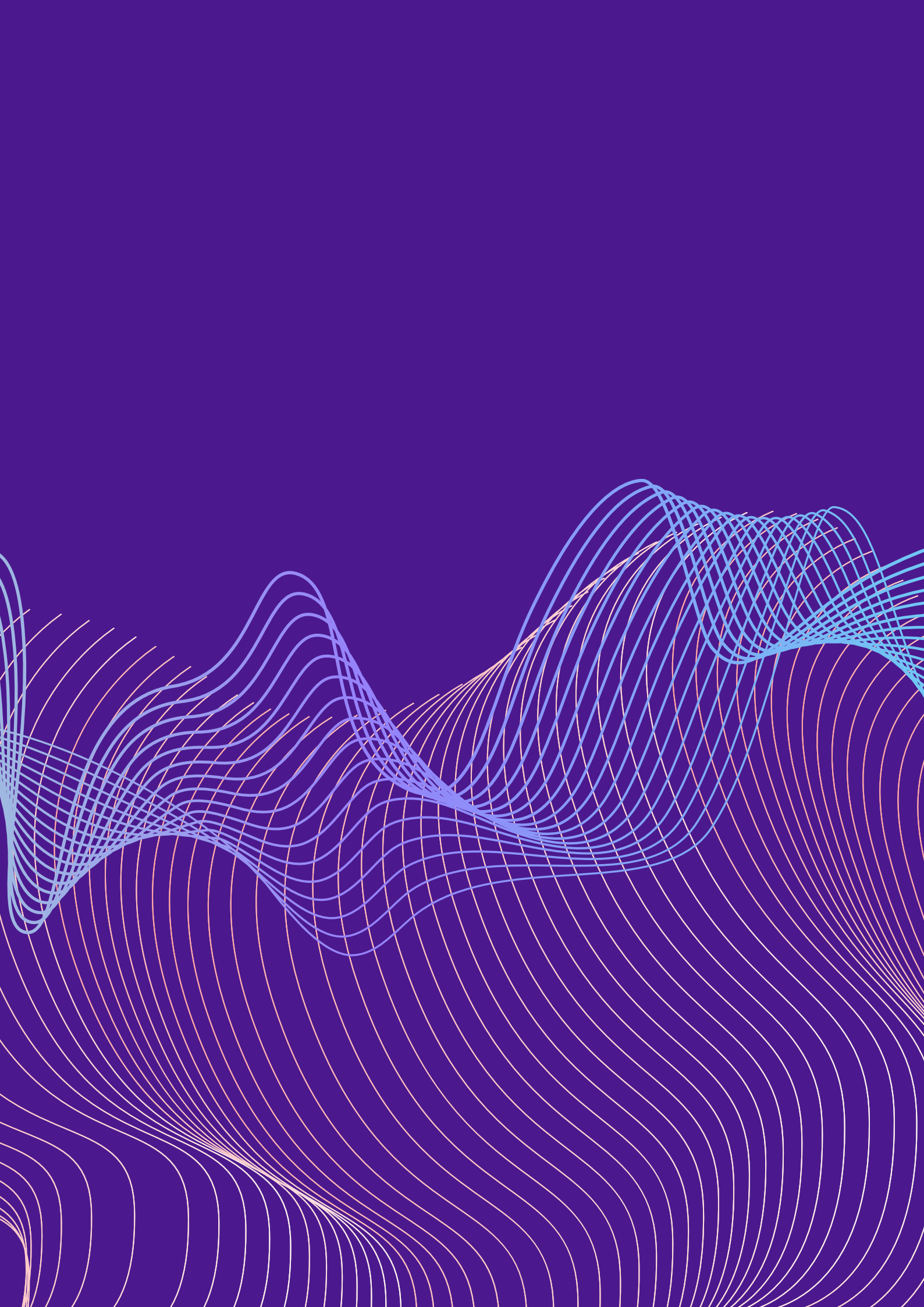
İnsanlığın varoluşundan bugüne geldiğimizde görüyoruz ki, peşinde koştuğumuz tek şey haz değil. Bilgi peşinde koşuyoruz, merak ediyoruz, soru soruyoruz, çalışıyoruz. Bir şeyleri elde etmek için enerjimizi harcıyoruz, bugün aksini söylesek de, aslında bunu istiyoruz.

Hayatın bir anlamı olmadığını iddia edebilirsiniz. İnsanlığın bir amacı olmadığını öne sürebilirsiniz. Zihnimiz buna ikna olsa da, ilkel benliğimiz şunları söylemeye devam edecek: “sormalıyım, yapmalıyım, kendimi göstermeliyim.” Yaşamak için bir amaç bulamadığımız dünyada belki de tek hedefimiz, karşımızdaki insanlar olacaktır, tıpkı binlerce yıl önceki gibi.

Elbette ki, “Sonuç gerçekten iyi olacak mı?” sorusuna pek çok yönden yanıt arayabiliriz, eleştirel dilde bile bu sorunun tek bir cevabı yoktur. Ama ben bugün için diyorum ki, iyi olmayacak. Ya birbirimizle savaşacağız, ya da amaçsızlığın kendisi bizleri yok edecek. Siz de bu soruları kendinize sormaya, yanıtlar aramaya ne dersiniz?

https://med.istinye.edu.tr/

İstinye Üniversitesi Medya Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi

ISU Medya Lab

Adres
İstinye Üniversitesi Vadi Kampüs H Blok - 401,
Ayazağa Mah. Azerbaycan Cad. (Vadistanbul 4A Blok)
34396 Sarıyer/İstanbul

Telefon
0850 283 60 00 (Ücretsiz)

E-Posta
isumed@istinye.edu.tr

